

RACÓ DE LA MEMÒRIA

EL FONDS
FOTOGRAFIC
D'EULOGIO
ANDREU*Antonio Michavila Vidal**Jordi Arasa Centelles*

Al gener de l'any passat els comentavem el valuós regal que el Centre d'Estudis Seniencs havíem rebut de mans de Juanita, la nora del Sr. Eulogio Andreu, compost de centenars de fotografies que entre els anys 1960-70 havia anat fent el Sr. Eulogio, tant pel poble com per paratges emblemàtics dels nostres voltants. Avui, 27 de maig, dia de les eleccions municipals, els puc confirmar que ja hem enllestit una part d'aquest interessant treball, que és numerar i classificar les fotografies.

El fons d'imatges Eulogio Andreu està format per 921 fotografies en blanc i negre que l'autor va realitzar entre 1962 i 1975. Una gran part d'aquestes fotografies no porten anotat l'any en què van ser fetes i per tant, tindrem dificultats per a poder determinar-ne la data exacta. L'estat de conservació de les fotografies és prou bo. Les mides oscil·len bastant, però les dimensions que predominen són de 7x10 cm. La major part del fons retrata escenes de les Festes Majors, on els cavalls i els bous són els esdeveniments més destacats. Hi trobem imatges de les corregudes de cavalls, matxos i burros celebrades a la Clotada, i també de quan es van traslladar a les Casetes. Dels bous, hi ha moltes imatges de gent torejant a la Plaça, del cavall recollint les claus del toril, de gent dalt dels carros que tancaven la plaça, i també dels bous pels carrers quan aquests es feien pel nucli antic i els seus voltants (carrer Major, Sant Joan i carrer Carme). Altres actes de Festes Majors que apareixen representats en el fons són les carreres de bicicletes, partits de futbol, l'homenatge a la vellesa, la processó de Sant Cristòfol, veïns asseguts al carrer prenent la fresca, les taules a la Plaça del cafè de Bel, i els focs artificials del final de Festes. Però, tot i que el gruix del fons pertany a les Festes Majors, també s'han de destacar les imatges que tenim de la festa del xòfers per Sant Cristòfol, la festa de Pallerols, una festa escolar de l'any 1975, una fira que es va realitzar l'any 1963 a les Escoles Velles, uns jocs esportius organitzats per Indústries Bellaubí per als seus treballadors i treballadores, diferents excursions a la muntanya (les Vallcaneres, Mas de la Mola, Salt de Robert, Pallerols) i, finalment, la urbanització del carrer de Tarragona i l'enquitrinat del carrer de la Nòria (Jaume I).

La idea que els vam avançar de fer algun dia una exposició continua vigent. Mentrestant, i aprofitant la recent aparició per Festes Majors del Senienc especial *Memòria, Natura i Llengua* que ara vostès tenen a les mans, vam decidir seleccionar una mostra d'aquest fons i oferir-los-la.

No ha estat gens fàcil separar una quarantena del miler de fotos que tenim escampades damunt d'una llarga taula, per la senzilla raó que totes són interessants i dignes d'ocupar aquest lloc preferent que només ara tindran unes poques. Però els asseguruem que amb el temps i la paciència suficients totes seran vistes per vostès.

Ens ha costat de classificar-les més temps del que podríem considerar com a òptim i la raó és ben senzilla: no passàvem tres fotos sense que Jordi em preguntés: "Ostres, aquests païos muntaven els animals sense sella, no

queien?" O bé quan intuïa la velocitat que portaven els cavalls quan corrien per la Clotada a l'altura del que avui en dia és la Biblioteca i dient-li on estava la ratlla, no parava de preguntar-se com i on es devien parar aquells animals. És clar quan això passava ell encara no havia nascut, i per molt que un servidor li intentés explicar...

Es poden extreure infinitats de conclusions i explicacions d'aquesta col·lecció que ens fa reviure els darrers trenta i quaranta anys de la nostra història, en què cap esdeveniment que vivia el nostre poble era aliè al Sr. Eulogio. Igual reflectia quan enquitranaven a mà el seu carrer que una partida simultània d'escacs, que una carrera ciclista de Festes passant per la Canterilla vella. Tot era interessant per a ell i, com no, les corregudes de cavalls i els bous de Festes per dalt de tot.

Un fet que ens cridà primerament l'atenció va ser unes fotos que eren dins d'un sobre. Igual n'hi havia una, que dos, que vuit o deu; al sobre era anotat el nom de la persona que li havia demanat i el preu: això vol dir que ja eren a punt d'entregar. En justícia, a aquestes persones els hauríem d'entregar les seues fotos. Això sí, previ pagament d'aquelles 3 o 6 pessetes que diu el sobre, però aleshores ens quedaria coixa la col·lecció. El que sí que farem, i en alguns casos hem fet, és deixar la foto a l'interessat perquè se'n faci les còpies que vulgui i després ens la torni, això sense cap cost.

Fetes aquestes curtes però necessàries explicacions, passem a comentar-los en la mesura de les nostres possibilitats les fotos que els reproduïm tot seguit. Intentem identificar la major quantitat de persones possible i ens disculpem per endavant per aquelles que no ho hem pogut fer. El nombre de cada fotografia correspon al registre que hem adjudicat en el fons a cada imatge.

Foto 921. Visita a Pallerols. És l'única fotografia de totes les que disposem on apareix el nostre protagonista, Eulogio Andreu, recolzant el seu braç esquerre a la capelleta. Davant seu, un jove mossèn Suñé que, a jutjar pel gaiato penjat a seu braç dret, el devia d'utilitzar per pujar la costa Qui sap si d'aquest viatge si li devia acudir de fer la carretera. Al seu costat José García Sabaté, el *tio Pep*, amb les mànigues de la camisa arromangades i el seu clàssic somriure, i a la dreta pensem que pot ser Enrique, *lc Sastre*, pastor de Bel. Pepito García, fill del *tio Pep*, ens confirma que d'aquell viatge va sorgir la idea de fer la carretera a Pallerols.

Foto 918. Imatge familiar. Mn. Suñé visita a la família Llombard a casa, segurament a l'hivern. Pensem que és aquesta època de l'any per la roba que tots porten i per la posició de la Sra. Enriqueta tapant-se les cames amb la roba de la taula del braser, molt utilitzada en aquella època a totes les cases per escalfar-se els peus i les cames. El Sr. Eulogio immortalitza aquell moment amb la seua dona en primer terme per la dreta, al seu costat la futura nora, Juanita, el seu fill Carlos, sa cunyada Pilar, que tants d'anys va portar l'Estanc, sa sogra Sara i Mn. Suñé.

Foto 498. Aquí el senyor Eulogio ens mostra la resta de la seua família damunt d'un carro als bous. Al mig de la fotografia, amb vestit blanc i un ample somriure, la seua filla gran Mari Carmen; darrere d'ella, amb diadema blanca al cap, sa filla menuda Pilarín; a la part esquerra d'ella, dempeus i amb pantaló blanc, Joaquín, el seu home, i a la seua dreta amb ulleres de sol Juan, home de Mari Carmen. La resta de gent gairebé tots són coneguts: dalt del balcó, amb vestit negre, Teresa Vidal; al seu costat, amb davantal, podria ser l'ama de la casa i dona del Sr. Camilo; al seu costat, Teresa Mayor i el seu fill Alejandro Huguet.

Baix al carro per l'esquerra i davant de tot, Mari Carmen Marcoval, *la Carcholera*; al costat sa germana Ana, a la falda de sa tia Cinta Aliau; al costat el seu pare, Teodoro Aliau; el xiquet del costat no el coneixem. La del seu costat, Celi Fernández, Mari Carmen i Montserrat, neboda de Mn. Manuel; darrere d'ella Araceli, de la fàbrica dels fideus; al seu costat, traient només la cara, Ramona Adell Pallarès, i davant el seu fill José Gascó Adell, davant, amb rellotge al braç esquerre, el seu nebot Joaquín Martí, avui més conegut per *Joaquinet lo de Bel*. A baix a la plaça, pel perill i responsabilitat que hi ha, les cares són més serioses: a l'esquerra Joaquín García Baila, més conegut pel *Millonari*, i el Sr. Jeremías.

Foto 494. A la foto anterior els haurà cridat l'atenció el núm. 43 de la part dreta, i en aquesta, el núm. 44 a la part esquerra, també poden observar el Sr. José Gascó i el jove amb jersei de ratlles a la dreta de l'anterior foto i en aquesta a la part esquerra... sí, sí, és el que es pensen: el Sr. Eulogio fotografiava tota la plaça i després les numerava per a les repeticions. En primer terme per l'esquerra està el Sr. José Ma. Verge Fonollosa. Dalt del carro amb la mà a la cara i amb jersei de ratlles, el seu fill,ensem que Joaquín; davant d'ell i assegut a la barana del carro, Juan José Martí; l'altre jove amb barret i ulleres és José Bel Carceller; el jove de darrere d'ell no el reconeixem; al seu costat José Bonfill; al costat d'ell i traient el cap el seu pare José Bonfill, *Parra*, i a la seua dreta la nora, Encarna Pérez. Al carro del costat, amb camisa blanca i sense corbata, el Sr. Juanito Adell, davant d'ell, assegut, Nàsio i a punt d'arrencar per a agafar el bou, Òscar Arasa.

Foto 471. Bé, ja és la gent als carros, ja pot sortir el cavall a la plaça. En aquest cas el veiem sortir de la plaça i a tota pastilla. És Vicent Cabanes, *Cabrilles*, i a còpia de mirar la foto tantes vegades quan li van fer, avui encara se'n recorda de la majoria de gent que hi ha als carros, i això que quasi no els veu sense ulleres. La primera dona per l'esquerra també la coneix un servidor, ja que és ma sogra Dolores; el noi del seu davant no el reconeixem, però la del costat sí, és la meua dona parlant amb mon cosí Pedro Simón Bonfill, nét del *tio Simó*; al seu costat mon pare, més cap allà, amb trenes, Mari Carmen Bonet, al seu costat Juanito Cabanes, *Cabrilles*, i davant el *tio Minguet*, iai de Mari Carmen; a la seua esquerra, els germans Margarita i José Ma. Querol.

Foto 118. Hi ha fotos que tenen la data al darrere el nom a qui van adreçades o dos noms, com en aquesta: l'un és Sevilla, i ara no sabem a qui es refereix, l'altre és *Alquitràner* i aquest el tenim molt clar perquè porta el bou agafat per la banya dreta. El *torero* que porta l'altra banya ha degut sofrir un munt de rebotcons a jutjar pels pedaços dels seus pantalons. Aquesta foto pertany a un grup de quatre que hem escollit per mostrar-los el procés sencer d'agafar i baixar la vaca a la font.

Foto 468. La vaca baixant les escales de la font, naturalment aquí no caben tots els que la portaven a la plaça i s'ha de fer una selecció del personal. Dalt les escales amb barret i cridant segurament: "Xeics... sobretot no em feu mal a la vaca!" Paco Fumadó, *lo Xarnego*. Agafat amb una mà als barrots de la Font i l'altra a la banya dreta de la vaca Joaquín Ricart, *Españeta*. El que està d'esquena, segurament ell es deu reconèixer, com en el cas d'*Españeta*, i agafant els dos cuernos del bou, Joaquín Soldevila. Any 1966.

Foto 376. S'han acabat els romanços... i els valents, però segons la tradició el bou es baixa a la Font per a beure aigua i se l'ha d'acompanyar al més a prop d'ella: Què no hi ha gent del poble per fer-ho? I tant, José Solé, *lo Patoto*, Antonio Prades, *lo fuster*, etc. eren habituals en aquest emblemàtic lloc. Però en aquest moment és un valencià ben mudat i arromangat qui agafa la responsabilitat. A més, tant el Sr. Ximo com la seua família, com alguns d'aquells treballadors que va portar l'any 1962 per fer el canal que baixa l'aigua del Partidor a Ulldecona, com són Vicent Tomás Cloquell, *Vicentet*, i Paco Calafat entre d'altres, es van integrar ràpidament al poble i sense oblidar el seu naixement, es van convertir de seguida en uns senienys més.

Foto 81. El Sr. Soldevila ha deixat la vaca i aquesta torna contenta a la plaça. Al seu darrere la foto porta el nom de Ventura, segurament ell es reconeixerà. I a la façana d'enfront uns signes habituals per aquell temps, les banderes d'Espanya de casa Andreu (les de casa el Sr. Rodrigo Vidal no surten en aquesta foto), el pasquí del cine Club anunciant les pel·lícules programades per a Festes a la façana de la rellotgeria del Sr. Arrufat i el gran cartell de la Fàbrica, un taller de confecció que després va passar a ser tenda de roba. Anys després, el Sr. Amadeo en va obrir una segona a Tortosa.

Foto 489. Una altra agafada de la vaca plena d'alegria. Però el motiu que ens porta a publicar aquesta foto és tot el contrari: almenys cinc d'aquests joves i alegres protagonistes ja no són amb nosaltres físicament. Per l'esquerra tenen a Lluís Ricart, *Espanyeta*, després, amb cara seriosa, un jove Domingo Prades; dalt la vaca, un eufòric Carlos Espinosa; a la seua esquerra, un somrient Constantí Sanz, i fora del rogle, de perfil vestit de negre, el no tan jove Pepito Ferreres Pla. En primer pla, a l'esquerra, Mendieta; el jove de davanter de Consta el volem reconèixer i no podem, i a la seua dreta un Jorc Marcoval amb la mà esquerra a la cintura, més bé per sortir afavorit a la foto que per agafar fort la vaca.

Foto 201. Bé, ja ha sortit el cavall a la Plaça. Hem baixat la vaca a la Font i ara toca riure amb el *tio Roig*, l'únic que està seriós en tota la Plaça, i no és per menys: la preparació que portava a terme aquest home i la seua família uns dies abans era espectacular. Depenent de la posada en escena, igual te'l podies trobar fent canyes pel riu que arrencant hedra pels marges que rebuscant alguna flor per al burro en aquell calorós agost. Si tocava fesols, no tenia cap problema, l'any abans per si de cas, ja havia fet a l'hort uns solcs del panís de monja, després penjava les panolles i sempre en tenia a punt per a fer petar a la paella, uns dies fregint i unes nits passant el fil per fer els collars i milers de fesols per a fer l'adorn més original.

Per al seu toc personal, dos joies espanyoles: el *palmito* i la *pinta*. La seua filla Mari Nati té ben guardada la col·lecció impresa en abundants fotografies. *Espaneta* li porta el burro, Tronada cobreix la rereguarda i Juanjo Garcia riu l'enginy com tot el públic de la Plaça.

Foto 424. No podem parlar de bous i deixar d'esmentar dos de les persones amb més afició. Juanito Bel, *Cucala*, li fa uns passis al mig la plaça, ve corrent amb el capot a les mans, per si fa falta, Álvaro Zaragoza, *Ventura*, i el fill d'aquest es mira l'escena per si es fa necessària la seua intervenció.

Foto 254. Els bous pels carrers sempre es feien abans a prop de la Plaça i del toril. Aquí esteu al carrer Jaume I davant de casa Ciurana. Al company Arasa li ha fet gràcia com es tancaven els carrers i la resposta és ben fàcil. A la fàbrica del Sulfuro, que era al mateix carrer, hi havia un munt de *barriques* com aquestes que canviaven el seu servei de transportar l'oli que sortia de la sansa pel de tancar els carrers a Festes.

Foto 509. Estem al carrer Major davant la fusteria de Milió Nàsio. Ara el bou és capllaçat i Capseta hauria d'anar amb compte de no mossegar-se la llengua.

Foto 154. Ahir vam anar als bous, avui toca les carreres, naturalment primer les de burros. El que va davant ara no el reconeixem, darrere Joan Almuni, Nito *lo Casinero*, més al darrere la fàbrica del Sr. Pamplona, avui Centre d'Entitats. Any 1966.

Foto 29. Matxos i mules a la Clotada. Encara que vostès no els reconeguin sabem que el que porta barret a la dreta de la foto és Marcelino Casanova perquè corre amb la mula de José Michavila i ell sí que se'n recorda. Com també recorda que el que munta el matxo del costat i porta una verga a la mà és Vicent *Cabrilles*. Preguntat a Vicent vers altres corregudes ens confirma que és muntant el matxo de Martí Royo, *lo Palmiro*. Darrere posa any 1962.

Foto 34. Es prepara una gran correguda i requereix una bona sortida, per la qual cosa abans havien volgut simular els caixons de la Zarzuela, però pel que sembla el resultat devia ser poc bo i, per tant, quatre dels homes més experts que hi havia per aquell temps al poble en allò que envoltava als cavalls, es disposen a garantir una sortida al més equànime possible i si el cavall que ells aguanten pot sortir una passa davant de l'altre, millor. Per l'esquerra tenim el genet Ernesto Sans i el que aguanta el cavall és Esterio; l'altre genet amb barret és Vicent Cabanes, *Cabrilles*, i l'aguanta José Prades, *Coc*, també amb barret; i de cul a ratlla Marcelino Casanova, muntant a *Relámpago* de la quadra José Michavila, i l'aguanta ell mateix; i al damunt de la fàbrica del Sr. Pamplona, Lluís de la Morena muntant a *Lucero*, i l'aguanta el seu propietari Milio Ferré, *Berlin*. Any 1962.

Foto 720. Bonica sortida a la Clotada encara que per als últims no ho fos tant, però ja se sap que és difícil igualar-los i més quan el recorregut era més bé just. Per exemple, avui ja no és tan important sortir bé. També era habitual que el cavall fos d'una quadra i el genet d'un altre lloc, i això es notava. La mostra la tenim a la foto. La que surt primer és l'egua Flàvia muntada per Carlos Sevil de Tarragona, el seu propietari.

Quan els cavalls han passat, la foto ens deixa un munt de records. El primer, que la carrera s'allargava a mesura que ho feien les naus del Sr. Pamplona, i a la dreta tenen la darrera ampliació. Després, un tros per assecar la fusta i, passat el barranquet, al fons la costa la Pedrola que estava dins el camí al Mas de Barberans. Ara vostès ja poden situar els blocs de pisos de la Colònia Europa.

Foto 620. Aquests cavalls no són pura sang, però als genets els ho deu parèixer ja que la majoria tampoc tenen massa experiència. El que va davant és l'únic que porta sella i per aquesta raó és el que va més aplanat damunt el cavall. Al seu darrere, amb camisa blanca, Segundo Moreno fa la intenció de pegar al cavall, però s'haurà deixat la verga. Com poden comprovar el restaurant la Clotada encara no s'havia inaugurat. Estem al 1971.

Foto 30. Espectacular foto del senyor Marcelino Casanova muntant el cavall *Relámpago*, de Michavila, a qui pe cert, quan van batejar li van posar de nom José i, com que de menut el cridaven Manolo com el seu pare, Manol se li ha quedat...: "I ara em criden José i no em giro!" Darrere del morro del cavall tenim al *tio* Antonio Gavalrà, / Roig, mirant els cavalls que segurament han passat. Darrere de la foto, agost de 1962, que confirma el que encar recordem, que corria amb la mula i després amb el cavall, enguany tots de la quadra del Sr. Michavila. Ara que esti amb el Sr. Marcelino mirant la foto, aprofito per fer-li la pregunta que l'altre dia intrigava al company Arasa: "I n tenia temor de caure sense sella?" "Home, caure vaig caure varies vegades, però la temor de pujar amb sella er si caies i s'enganxava el peu a l'estrep, que llavors et podia arrossegar el cavall per terra." Recordo que l'altre dia parlant amb Vicent de *Cabrilles* li vaig fer la mateixa pregunta i la resposta va ser idèntica: Continuem al 1962.

Foto 577. Foto per damunt de tot històrica, envoltada de passió, intriga, anècdotes i mil versions diferents, la majoria incorrectes. Hem estat algunes setmanes preguntant a genets i entesos sobre els cavalls guanyadors i com sol ocórrer moltes vegades esbrinant un fet, te'n trobes dos. Per a la majoria de la gent l'atractiu de la foto és la distància que hi ha entre els cavalls que van davant i els tres de darrere. A mesura que els preguntats són més entesos, ja saben que els dos de davant són el cavall de Berlin i l'egua de Pamplona, i alguns afegeixen: "La foto de l'aigua!" Quina aigua? I aquí comença la recordança d'uns fets històrics per al nostre poble ocorreguts a principis dels anys seixanta i que per la seua complexitat ara no els podem oferir, però pensem que seria interessant fer-ho properament. D'una forma molt resumida els direm que en un dels viatges que feien a Madrid alguns senienecs del poble per tal de defensar els nostres drets sobre l'aigua del riu, es van emportar el Sr. Fèlix Urtubia i en acabar la feina es van desplaçar a l'hipòdrom de la Zarzuela i el Sr. Guillermo Pamplona Usón li va demanar al Sr. Manolo Garcia, encarregat d'unes quadres, un cavall guanyador per a les corregudes de cavalls del poble. En lloc d'un cavall li va oferir a Sabela, una egua de pura sang anglesa que fins feia poc temps havia estat una guanyadora a l'esmentat

hipòdrom. Un cop tancada l'operació, se li apropa el Sr. Emilio Ferré, *Berlin*, al Sr. Garcia i li diu: "Ara jo vull un cavall per a guanyar a l'egua!" Hi ha discrepància sobre el nom del cavall, per tant farem servir el que ens diu el fill del Sr. Emilio Ferré, Lucero, creuat de pura sang anglès i àrab. Com es veu a la foto, els dos eren molt bons i la polèmica els va envoltar molt de temps. Com en el cas de l'aigua, pensem és prou rica per oferir-la més extensament. El genet que muntava l'egua era Ramon Callarisa d'Uldecona, més conegut pel *Pataquero*, i el que muntava el cavall era Lluís de *la Morena*, de Sant Rafael.

Foto 708. Aquí tens un grup d'aficionats als cavalls de debò. Xalaven ells i ens feien xalar a la resta de la gent del poble. L'única diferència és que en acabar les corregudes, ells s'havien de rascar la butxaca per tal de pagar les despeses dels cavalls i dels genets. Per l'esquerra, ajupits: Joaquín García, *l'Alcaldillo*; el seu fill gran Joaquín; amb barret Joaquín Marcoval, *lo Carcholé*; Sergio Cortiella, el de la gasolinera; Maria José Baila; Vicent Galià, *Tronada*; el del seu costat ens diu Joaquín Ricart, *Espaneta*, que és ell; el xiquet menut que és Albert Garcia; José Cortiella, *Pau*; darrere d'ell, dempeus, Laureano Segura; *Manolo* Michavila i al seu costat, sa filla Mari; darrere, Juan José Martí; a la dreta Joaquín Vidal, *lo Galán*; el que aguanta el cavall darrere d'ell, Santiago Arasa; d'esquena Tomás Margalef, i aguantant el cavall del mig amb camisa negra, Joan Sabaté.

Foto 369. Saletes i els seus cavalls, de Berga, eren molt coneguts i populars al nostre poble pels anys seixanta. El pare de Fernando, només conegut pel *Canquiller*, tocava el tabal al costat del Sr. Antonio Prades, *Pobla*, que com veuen i al llarg de molts anys, tocava la dolçaina. Saletes li havia dit al *Canquiller* que si al seu fill li tocava fer la mili a Berga li ho fes saber. El destí així ho va voler i Fernando es va passar una mili a Berga més semblant a unes vacances. En acabar la mili, no cal dir que Fernando es va convertir en el millor ambaixador de la quadra a la Sénia i així ho demostra el dia que van guanyar els seus cavalls. L'absència del seu pare al costat del *tio Pobla* ens fa suposar que ja no era amb nosaltres. A l'esquerra de Fernando, Ramon Cuesta del Àngel.

Foto 316. Continua el Sr. Antonio Prades anant sol, ara estem segurs del motiu, la foto ens diu que som al 1967. També deduíem més coses en veure el Sr. Pamplona que es va entusiasmar en veure córrer a *Sabela*, que només ho va fer fins a 1965 i que ara el seu cavall es diu *Chubasco*, i a jutjar per la toia també és guanyador. José Prades, Coc, l'aguanta de la brida i el cartell del Club, encara que renovant-se, continua al seu lloc.

Foto 313. Continuació de l'anterior. A la dreta el Sr. Guillemc Pamplona, al costat el seu fill Guillermo, darrere d'ells els Srs Vicent Sorlí, Juanito i José Prades, fills del Sr. Prades que a la foto d'abans aguantava el cavall. Darrere del Sr. Pamplona també està Alfonso Vidal Garcia, el cavall *Chubasco*, el seu genet, i un somrient Modesto Urtubia.

Foto 236. Un nou emplaçament per a les carreres de cavalls. A les Casetes també es van provar els caixons de sortida, més resistents que els de la Clotada, però insuficients per a la seguretat dels cavalls i els genets.

Foto 242. Una altra foto a les Casetes just quan els cavalls passen per davant del mític Molí de Seda.

Foto 128. Com dèiem al principi, cap esdeveniment li era aliè al Sr. Eulogio. Tot seguit els oferim una variada mostra començant per les bicicletes que suposem que deuen ser prop del Parc.

Foto 149. Perquè de seguida arriben a la Canterilla vella. Bé, això és un dir, perquè per l'estirat que va el grup ja han degut fer unes voltes. A més, el Sr. Eulogio ha baixat a peu i n'hi ha un trosset. Agost de 1964.

Foto 69. El mateix dia al cafè de Quico es veu molta gent per la carretera. Segurament encara no ha començat la correguda i poc que els deu importar a aquests aficionats pel ben assegurats que estan. Un cop els porten el beure qualsevol els fa aixecar. Per l'esquerra Vicent Sorlí, Joaquín Ricart Garcia, José Zaragoza Cortiella, José Zaragoza Garcia i Juanito Mormeneo, *l'Alquitraner*. A la taula del darrere un somrient Joaquín Vidal i més cap a l'arribada una jove parella de nuvis, Pepito Garcia i Elena Garcia Cañigüeral, que per cert, encara van tardar sis anys a casar-se, i ahir, 30 de maig van assistir al casament del segon fill, filla per ser més exactes. Darrere de la foto amb bolígraf posa 24-8-64.

Foto 45. Ara toca tir al plat a les Eres, cosa impossible de fer a dia d'avui. La solitària casa dels quatre ulls n'és testimoni, no així el camí de Pallerols, que sembla encara en projecte. El Sr. Constantino Navarro afina fort la punteria i encara que ell porta gorra i gent del públic barret, no som a Festes Majors a jutjar pel jersei del Sr. Navarro.

Foto 878. Ja s'acaben les Festes i a la Clotada ho volen fer amb força soroll. La foto està una mica fosca i això fa suposar que la va fer al tardet i com que no es veu a ningú preparant, això indica que han acabat prompte la feina. La preparació no té res a veure amb la d'ara, però segur que llavors ens devia semblar magnífic. Les cases del seu voltant també han canviat amb el temps. A la dreta tenen l'escorxador, més enllà la fàbrica del Sr. Pamplona, i per l'esquerra algunes són iguals, altres han canviat i altres estan per fer.

Foto 663. Som al Casino veient una partida simultània d'escacs. El mestreensem que és el Sr. Medina, Campió d'Espanya per aquells temps, i el jugador senienc, Joaquín Ferré, *Xampaineta*. Sembla voler donar un cop de puny a alguna figura. Al seu costat sa padrina Matilde Serra Cortiella i darrere, parant molta atenció, el Sr. Jeremías. El darrer de la taula amb bigoti és José Campos. Agost de 1971.

Foto 671. A la piscina Monte i Mar dels senyors Ramon Sabaté, *lo Cubano*, i Sr. Verdera sembla que hi ha la competició popular a base de sabó moll, a jutjar pel cabiró que planeja damunt la piscina i les dos mans que l'aguanten de dins de l'aigua perquè no vibre tant. Facen el que facen la gent sembla que no vol perdre's detall.

Foto 323. Festa a les Escoles Velles amb la popular trencada d'olles, totes de reglament. Estem a l'any 1975 i en un aspecte ha millorat molt la seguretat. Ara el trencador o trencadora porta casc i vint anys abans el casc estava compost pel cabell i la pell del cap, que, de vegades es tallava en caure de costat el cul o algun tros d'olla.

Foto 681. Si el Sr. Eulogio donava la volta al poble i al terme màquina al coll, què no faria quan enquitranaven el carrer de davant casa seua, doncs immortalitzar-ho per sempre! El mètode era d'allò més tradicional: per l'esquerra damunt la vorera, el guàrdia municipal, Sr. Valverde; al seu costat Elies Sorolla; amb cigarret a la boca i boina, Alfredo Barreda, pare de Jesús el mecànic; l'únic que no porta res al cap és el Sr. Cao, pare de Casiano; i al seu darrere amb gorra i cigarret Joaquín Martí Ripollès, que després va fer un temps d'escombriaire, i l'home de la dreta no el reconeixem.

Foto 656. La curiositat del Sr. Eulogio de fa 43 anys ens envolta ara de nostàlgia. Les vegades que havíem anat per aquell regueret d'aigua que està al costat de la paret de pedra, un peu per damunt i l'altre per dins del reguer, només baixaven tres dits d'aigua. Després d'aquesta dona que puja, ens sembla que hi ha una carreta i podria ser possible perquè per allí estava la peanya de Berlin, i la casa que hi ha darrere del cartell era de Ramonet, *lo Ferratallo*, sogre de l'excalcalde Joan Ferré Cortiella i avui reconvertida en l'edifici de la Caixa.

Si es van complir les dates del cartell: *Comienzo Junio de 1964. Terminación Noviembre de 1964*, ho van fer molt més de pressa que no ara.

Foto 281. A mesura que passa el temps el Sr. Eulogio es va perfeccionant. Al principi posava darrere de les fotos amb un segell menut, d'aquells que sovint havies de sucra a un tampó: *Eulogio Andreu la Cenja*. Després hi posava un altre segell amb el mes i l'any i en aquest viatge a les Vallcaneres és la primera en què hi veiem el dia: *10 abr 1973*.

Els Milios i el seu Willis eren visitants habituals per aquelles contrades i ara els tenim al mig colgats de neu. Dempeus per l'esquerra, Emilio Subirats Ferrer; al seu costat Juan Fuentes, el pastor; després Emilio Subirats Subirats; Andrés Benet; Juan José Fuentes, fill del pastor i continuant avui l'ofici del seu pare, i la gosseta Moreta.

Foto 896. Esplèndida foto al Salt de Robert, a part de l'espectacular paisatge la posada en escena dels protagonistes és perfecta. Veient la destrala plantada, el que porta a la mà esquerra Juanito Muga, ben bé podria ser el xerrac i la funda. El Sr. Joaquín Soldevila amb la mirada perduda a l'ombra està com un artista, tots dos amb la roba i el calcer adient per anar a la muntanya. Però, i el tio Pep? José Garcia Sabaté sembla que ha baixat del cotxe per a fer-se la foto i els que hem anat al Salt sabem que el cotxe ara està a mitja hora, però que quan ells hi van anar, segurament havien de pujar a peu des dels vivars i no és per la distància en si, sinó perquè, baixant el Salt com baixa i havent de creuar bastants cops el riu, encara té més mèrit fer-ho amb *tratge* i sabates. Llàstima que en aquell moment no passés un pastor, pogués agafar la màquina i sortir també el Sr. Eulogio.

